

Keskkonnasäästlikkuse hindamise küsimustik

Keskkonnasäästlikkusele ja kestlikkusele on oluline mõelda kogu projekteerimise vältel. Keskkonnasäästlikkus on lai mõiste, mis ühendab endas mitmeid valdkondi, kus erinevatel aspektidel on ühine eesmärk – vähendada ja pidurdada kliimasoojenemist, sellega kaasnevaid probleeme ning luua kestlike keskkondi.

Keskkonnasäästlikkuse hindamise küsimustiku eesmärk on suurendada projekteerimisvaldkonna keskkonnateadlikkust ja suunata arhitekte ning projekteerijaid arvestama keskkonnasäästu põhimõtetega alates esmase idee kavandamisest.

KÜSIMUSED

1. Väliruum

- 1.1. Kuidas on väliruumis tagatud ohutu liikumine ja kõigile võrdne ligipääs?
- 1.2. Kuidas kaitseb maastikuarhitektuuri lahendus olemasolevaid ökosüsteeme?
- 1.3. Kuidas loob maastikuarhitektuuri lahendus looduslikku mitmekesisust?
- 1.4. Kuidas on väliruumis arvestatud hoovihmadega?
- 1.5. Kuidas on lahendatud väliruumi aastaringne hooldus?
- 1.6. Kuidas on vähendatud valgusreostust?
- 1.7. Kuidas on vähendatud kuumasaarte teket?
- 1.8. Millised alad on mõeldud ühistegevusteks?

2. Hooned

- 2.1. Milliseid keskkonna- ja energiasäästu põhimõtteid järgib arhitektuurilahendus?
- 2.2. Kuidas kasutab arhitektuurilahendus loomulikku päevavalgust ja arvestab päikese liikumisega?
- 2.3. Milliseid keskkonnasõbralikke materjale kasutatakse hoone konstruktsioonides?
- 2.4. Milliseid hoone konstruktsiooni osasid saab tulevikus uuesti kasutada ja ringlusesse võtta?
- 2.5. Kuidas on hoone ruumikasutus ja maht ajas muudetav?
- 2.6. Kuidas toetab arhitektuurilahendus hoones liikumist tervise edendamise aspektist?
- 2.7. Milliseid energiatõhusust toetavaid lahendusi on hoones kasutatud?
- 2.8. Kuidas on lahendatud fassaadide hooldus?
- 2.9. Milliseid tehnosüsteeme on võimalik vastavalt hoone kasutusmahule reguleerida?

3. Siseruum

- 3.1. Kuidas on sisearhitektuuri lahenduses kasutatud keskkonna- ja energiasäästu põhimõtteid?
- 3.2. Milliseid keskkonnasäästlikke ja ajas vastupidavaid materjale on kasutatud sisearhitektuuri lahenduses?
- 3.3. Millised sisearhitektuuri materjalid/elementid kasvatavad ajas oma väärtust?
- 3.4. Millised hoonesse projekteeritud materjalid/elementid on demonteeritavad ja taaskasutatavad?
- 3.5. Milliseid taaskasutatud materjale/elemente plaanite liita sisearhitektuuri lahendusse?
- 3.6. Millised ruumid ja materjalid on plaanitud madala hooldusvajadusega?

SELETUS

1. **Esimene peatükk tegeleb suure mõõtkavaga, keskendudes maastikuarhitektuuri ja planeeringute lahendustele.** Keskkonnasäästlik lahendus arvestab sellega, et loodavale keskkonnale on kõigil võrdne ligipääs, olenemata sellest kas liigutakse jalgsi, jalg- ja tõukerattaga või ratastoolis. Välditud on järske kallakuid, pimedaid nurki ja kõrgeid äärekive, et tagada sujuv liikumine. Haljastuselt mitmekesine väliruum on selline, mis aitab vältida soojussaarte teket ning on valmis vastu võtma üha sagenevate hoovihmade ajal maapinnale jõudvat vett, ilma et tekiks veeuputus. Selliseid lahendusi saab murukivi eelistamisel asfaltväljale, luues parkimiskohtade vahele nii madal- kui kõrghaljastust ning veekogumise reservuaare, mis toimiksid nii lume sulamisel kui hoovihmade ajal. Kõrghaljastus aitab luua varjulisi kohti nii päikese kui vihma eest. Valgusreostuse vähendamiseks kasutada valgusallikaid, mille vihk on suunatud ainult alla. Väliruumi on loodud alad ühistegevusteks, mis on mugavad ja soosivad õues viibimist. Nendeks võivad olla varjualustega istumisalad, mänguplatsid ja treeningväljakud eri vanustele kui ka huvitavad teekonnad kvartali ja hoone ümber. Seda näiteks vahelduva pinnakatete, erilmelise haljastuse või privaatsete istumisaladega. Oluline on läbi mõelda väliruumi heakord läbi aasta – lehtede ja lume koristus ning muru niitmine, et hoida alad aasta läbi maksimaalses kasutuses.
2. **Teine peatükk keskendub hoonete lahendustele ja kasutatavatele materjalidele.** Eesmärk on kasutada neid põhimõtteid hoone arhitektuursete lahenduste väljatöötamisel. Keskkonnasäästlik arhitektuur arvestab hoone paigutusega, et kasutada võimalikult palju asukoha eeliseid nagu päikesevalgust, tuult ning ümbritsevat haljastust. Hoone rajamisel kasutada materjale, mis on keskkonnasõbralikud ega koorma liialt keskkonda. Materjalide valikul on oluline arvestada nende hooldusele ja vahetamisele kuluvaid ressursse hoone eluea jooksul. Vähendamaks materjalidest tulenevat süsinikujalajälge ja koormust keskkonnale luua konstruktiivseid lahendusi, mida ei ole vaja katta.

Riigi Kinnisvara

Kõiki hooneid saab vaadelda kui materjalipanka. See tähendab, et hoone demonteerimisel saab samu elemente ja materjale kasutada järgmises projektis. Mõelda millisel viisil on erinevad konstruktiivsed hooneosad omavahel seotud ning kuidas saab neid aja jooksul lahti võtta. Seda ideed toetab polüfunktsionaalne ruumilahendus, mis on hoone eluea jooksul vajadusel muudetav. Rekonstrueerimisega aitame vähendada hoone lammutamise ja uue ehitamisega kaasnevat keskkonnamõju. Toetamaks tervislikke eluviise, paigutada käiguteedele trepid selliselt, et neid eelistataks liftidele. Treppide eeliseks liftide ja eskalaatorite ees saavad olla huvitavad vaated või kiirem liikumisviis. Hoone energiatõhusus sõltub mitmete aspektide koosmõjust. Tagades optimaalse ruumikasutuse ja mõeldes läbi suurte klaaspindade paiknemise, väheneb hoones kasutatava energia hulk. Lisaks on oluline lahendada varakult tehnosüsteemide paiknemine ja luua võimalus kasutada kohapeal toodetud energiat. Hoone kasutustihedusest lähtuvalt saab tehnosüsteemidega olulisel määral mõjutada energiakulu.

- Kolmas peatükk keskendub siseruumile.** Eesmärk on kasutada neid põhimõtteid hoone sisearhitektuursete lahenduste väljatöötamisel. Keskkonnasäästlik sisearhitektuur arvestab sellega, et kasutatud materjalid ja tooted on keskkonnasõbralikud. Sisearhitektuursete keskkonnasäästlikud lahendused on lai valdkond, kuhu alla kuuluvad nii keskkonnasäästlikult toodetud või taaskasutatud toormest toodetud materjalid, energiasäästlikud valgustid, kui ka funktsionaalsed sisustuselemendid või väikese hoolduskuluga pinnad. Keskkonnasäästlikkuse aspektist vaadeldes on oluline, et hoones kasutatavad materjalid on ajas vastupidavad ning ajatud, et vähendada nendele kuluvaid ressursse hoone kasutusea jooksul. Lahenduses kasutada konteksti sobivaid materjale/elemente, mille väärtus ajas tõuseb ning mida saab hiljem hoonet demonteerides uues asukohas järgmisele kasutusringile asetada. Arvestada võimalustega, et hoone kasutustiheduse, ruumiprogrammi või mahu muutumisel on sisearhitektuuri lahendused (sh ka sisustus) adaptiivsed. Seetõttu on vajalikud parandus- ja demonteerimisjuhised ning et elemente oleks võimalik lahti võtta ilma väljaõppeta isikul. Hoone sees kasutatakse laia valikut erinevaid viimistlusmaterjale, mis peavad ruumis viibijatele olema ohutud ega tohi tervist kahjustada. Sisearhitektuursete lahenduse juures on oluline pidada meeles materjalide hooldusele ja puhastamisele kuluva ressursi – energia, tööjõu ja vahendite kokkuhoidu. Oluline on liikumisteede hea logistiline planeering, mis hõlmab nii tava- ja erivajadustega kasutajaid kui ka hooldusega (koristustööd, tehnohooldus jne) tegeleva inimese vajadusi ja liikumismugavust.